

ALF LINDER har älskat BACH så länge han kan minnas, och spelat honom från barnsben. Detta är en dokumentation av musikanten Alf Linder, som spelar Bach — musikanten så som han själv vill spela Bach, till sin och andras glädje. Oscarskyrkan orgel är till stor del ett verk av Alf Linder, och kombinationen Bach-Linder-Oscarsorgeln blir till en oförglömlig upplevelse.

Alf Linder är född 1907 och uppvuxen i böckerhandlaren på Remmarska utanför Karlstad. Han kom på så sätt tidigt i kontakt med orgeln, det instrument som han ägnat större delen av sitt liv åt. Redan som åttaåring fick han hjälpa sin far med orgeln vid gudstjänsterna i Håmmar kyrka. Under många år hade Alf varje dag mellan kl. 6 och 8 på morgonen på det orgelrummet med två manuskript och pedal som fören inköpt. Håmmarshandlaren Gustafson i Karlstad, som själv var organist och vikarie i Domkyrkan köpte i tur och ordning samtliga Bachs orgelverk. Alf Linder blev tidigt förtrogen med Bachs musik.

När Alf var fjorton år blev han ombud för musikhandlaren Gustafson att tillsammans med elevskolast M.S. (Monstrum Sångare) medverka vid en välgörenhetskoncert i Karlstad Domkyrka. Sångledaren ledades av den stränge och noggranne kamrer Göring. Då Alf

kom upp på orgelliktorerna före konserten möttes han av Göring, som aldrig tidigare träffat den unge organisten. "Ge dig iväg härifrån", fräste Göring. Alf förnekade tala om att han skulle spela, men kördörarna lysande inte. Han de faderen inte kommit till undsättning skulle det kanske inte ha blivit någon orgelmusik i Domkyrkan vid den konserten. Nu fick Alf sitta sig vid orgeln och när han hade spelat Bachs "stora" Fuga i g-moll var kamrer Göring så gripen att han stogrist.

År 1925 började Alf Linder sina studier i orgelklassen på dåvarande Musikkonserveriet för Otto Olsson. Efter avslutad organistexamen fortsatte han studierna i pianoklassen för professor Lennart Lundberg som endast hade några få år kvar till sin pensionering, och Alf Linder blev gästmusikern för honom.

För att förbättra sin ekonomiska situation gick han in i Musikereffekten och engagera-

des av Frank Vernons orkester — en på 20- och 30-talet mycket känd jazz- och dansorkester i Stockholm. Engagemanget började sommaren 1928 på Träpandföreläsningen i Linköping och han kallades till prospecting. Den notisklådiga pianolistan gjorde framför honom de jazzproviserande ensemblemusikerna. Trots det blev han antagen, inte på grund av sina förfärdigheter som pianist utan tack vare sin skicklighet i tennis, ty i vinsten på täget tillbaka till Stockholm efter den misslyckade prospectingen fick han nämligen tillfälle att spela tennis med Albert, den ene av bröderna Vernon. Alf Linder "spokade honom med honom". Orkesterledaren blev så imponerad av detta att han omedelbart anställde honom. Efter kort tid hade han övat upp sådan färdighet som jazzmusiker att han fick fast kontrakt med bröderna Vernon. Under den följande vintern spelade den första sig Alf Linder huvudsakligen som uvertyrhållnings- och jazzmusiker. Dessa år blev oerhålligt för hans utveckling och fröglösa som musiker.

1938 återtog han på allvar orgelstudien och för till Leipzig där han studerade för Thomaskantorn Günter Ramin samt i Berlin för Domorganisten Fritz Eitmann och Hermann Grabner. Där fick han stifta bekantkap med den tyska spelstilen och de bevarade stora barsorgerna.

Om preludium och fuga i D-dur (BWV 540) som finns med på denna akviva berättar Alf Linder själv: "När jag debuterade i Gustaf Vasa kyrka i Stockholm 1935 hade jag med D-dur på programmet, framförd på det sätt som Bach tolkade då. Då jag kom till Günter Ramin i Leipzig spelade jag D-dur-furturen för honom ungefär på samma sätt som vid debut. Därför spelade Ramin stycket på ett sätt, lätt och lätt med enbart 8-, 4- och 1-fösta stämmor. Det blev för mig en helt ny upplevelse, avskilj klangligt som speltekniskt."

"Bach är för mig den stora musikanten." Ett år ett typiskt uttalande av musikanten Alf Linder, som låter uttrycker hans personliga förhållande till Bachs musik. Hans önskan att till sina lyssnare förmedla den levande glädje han finner i alla denna verk. Orgeln är för honom en del orkester, där varje instrument har sin funktion och sitt liv och där han själv är direkt.

När han 1938 slutade som restaurangmusiker blev han först kyrkomusiker i Djurgårds kyrkan och organist i dåvarande Konserthuset. 1946 efterträdde han Otto Olsson som lärare vid konservatoriet och samma år valdes han till ordinarie organist i Oscarskyrkan, en tjänst som han alljämt innehåller.

Få organister är så välkända för svenska folket som Alf Linder — i rumfyllt all genom så många konsertverksamhet i Sverige och utomlands samt genom de många inspelningar för Sveriges Radio räkning han gjort på orglar runt om i landet.

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

A	Preludium och fuga i D-dur, BWV 532	12'20"
	Fantasia i G-dur, BWV 572	9'30"
B	Der Tag ist so freudenreich, BWV 605	2'00"
	Tocatta och fuga i F-dur, BWV 540	17'10"
	Ich ruf' zu dir, BWV 539	2'30"

Orgeln i Oscarskyrkan.

När Alf Linder tillträdde tjänsten som organist i Oscarskyrkan 1946 fanns här en 80-årig och sk. multipelorgel. Den var egentligen både den bars 40 stämmor, men de flesta var dubbelstämmede med olika namn i de olika manualerna och pedalen. Orgeln var dock inte i allra bästa skick och en av Alf Linders första uppgifter blev att förbereda byggande av en ny orgel.

Tillsammans med den senaste orgelbyggaren S Zachariassen vid firmen Marcussen och Son i Aabenraa i Danmark utarbetade Alf Linder dispositionen till orgeln.

Välgäddad vid det arbetet var de erfarenheter Alf Linder sågär utlagat gjort under sina studier i Tyskland där han spelat på Silbermann och Schnitger-orgar. För Zachariassen var också Schnitger orgelbyggaren nummer ett. Målet blev därför att skapa en orgel som närmar sig den tyska barsorgens klangbild. År 1949 invigdes orgeln som har 77 stämmor fördelade på huvudverk, ryggpositiv, bristverk, cressonoverk, pedal och fjärrverk. Fjärrverk och cressonoverk har elektrisk traktur medan orgeln i övrigt är mekanisk.

Beträffande orgelns disposition, se PROP 7714-15.

Inspektionen ingår rum den 15 mars samt den 12 och 13 april 1977
Inspektion: Ståthuset Workshop
Bertil Alvings ljudproduktion
Gravering: The Cutting Room
Matrisering och pressning: Hager Plastics AB, Stockholm
Foto: Bertil Alvings
Konvolveterna framåt: Robert "Carver" (sten i Oscarskyrkan) (fäst)
Layout: Lars Gönemann
Tryck: SIB-tryck AB, Tumba
Produktion: Jacob Boethius
© 1977 Propriety förlag AB, Stockholm